

پرنده‌نگری

به جای شکار پرنده‌ها

امیر گودرزی / سهراب سپهری در جایی می‌نویسد، شکار مرا با طبیعت آشنا کرد. هر چند شکار آزارش می‌داد، اما چشم دوختن به پرنده‌گان لذتی بود که این شاعر هرگز فراموش نکرد. برخی از نویسندگان شکارچی بودند مثل ارنست همینگوی و همچنین برخی از بزرگان محیط زیست مثل اسکندر فیروز. تعجبی ندارد، شاید آن زمان خیلی از علاقه‌مندان به حیات وحش و طبیعت، لذت شکار با دوربین عکاسی را نچشیده بودند. کم نیستند شکارچی‌های پشیمانی که سال‌هاست تفنگ را زمین گذاشته و دوربین به دست راه طبیعت را پیش گرفته‌اند. آنهایی که دریافته‌اند لذت دیدن پرنده‌گان از وبزور دوربین عکاسی همان حالی است که از ریتیکل دوربین تفنگ شکاری دنبالش می‌گشتند، شاید هم بیشتر.

رنگارنگ را مشاهده کنید. همین کار به ظاهر ساده، امروز این قدر اهمیت یافته که از آن به عنوان یک شاخه از اکوتوریسم یاد می‌کنند. بنابراین باید درآمدزایی و جذب توریست را هم به مزایای آن اضافه کنیم. پرنده‌نگری کاری علمی نیست و با پرنده‌شناسی فرق دارد، اما در صورت بروز تغییراتی در جمعیت یا نوع پرنده‌گان در یک محدوده، پرنده‌نگرها خیلی زودتر از پرنده‌شناس‌ها متوجه این نکات می‌شوند. تغییر زمان مهاجرت، زادآوری و رفتارهای پرنده‌گان وقتی از سوی پرنده‌نگرها رصد و ثبت می‌شود برای بررسی‌های علمی ارزشمند است تا حدی که حتی می‌تواند از انقراض آنها جلوگیری کند.

امید تبدیل دامگاه‌های فریدونکنار به سایت پرنده‌نگری
اینکه پرنده‌نگری برای خیلی از افراد جای شکار پرنده‌ها را گرفته است، روزنه امید را برای تبدیل شکارگاه‌ها به سایت‌های پرنده‌نگری باز می‌کند. از دامگاه‌های فریدونکنار تا سایت پرنده‌نگری

سرخورد فاصله زیادی نیست. پرنده‌گانی که آنجا می‌نشینند، شکار می‌شوند و پرنده‌گانی که کمی آن طرفتر فرود می‌آیند سوزه دوربین‌ها می‌شوند و در صحت و سلامت زمستان می‌گذرانند. به گفته محلی‌ها، دامگاه‌ها و شکارگاه‌ها درآمد هنگفتی دارد و به همین دلیل مالکان این زمین‌ها میلی به تبدیل شدن این اراضی به سایت پرنده‌نگری ندارند. اما روند رو به رشد آگاهی مردم در حوزه محیط زیست نشان می‌دهد تاریخ شکارگاه‌ها رو به انقضاست. بنابراین سوی پرنده‌نگرها رصد و ثبت می‌شود برای بررسی‌های علمی ارزشمند است تا حدی که حتی می‌تواند از انقراض آنها جلوگیری کند.

پرنده‌نگری

یعنی گردشگری برای دیدن شگفتی‌های کمیاب

آرزو کیهان / پرنده‌نگری فعالیتی است بر پایه احترام به طبیعت و لذت بردن از دنیای زیبا و پر رمز و راز این موجودات شگفت‌انگیز. هر چند پرنده‌نگری به طور مستقل، زیرمجموعه هیچ یک از شاخه‌های علوم نیست، اما از آنها بهره می‌برد. این فعالیت از زیرشاخه‌های مهم گردشگری است. پرنده‌نگری جست‌وجو و پیدا کردن گونه‌های آزاد و وحشی پرنده‌گان، لذت از تماشای آنها، در صورت امکان عکسبرداری از آنها و اضافه کردن نام و سایر مشخصات گونه‌ها به لیست مشاهدات دنیا رو امروزه تعداد پرنده‌نگرهای دنیا رو به افزایش است، تا حدی که در کشورهای انگلیس و آلمان، بیش از طرفداران فوتبال، پرنده‌نگر وجود دارد. در ایران نیز روزبه‌روز بر شمار دوستداران پرنده‌گان و پرنده‌نگری افزوده

می‌شود. پرنده‌نگری به‌عنوان یک فعالیت تفریحی - علمی، به واسطه داشتن جاذبه‌های فراوان مورد استقبال بسیاری از علاقه‌مندان به طبیعت قرار گرفته است. گاهی پرنده‌نگرها برای دیدن گونه خاصی، ساعت‌ها یا روزها در طبیعت منتظر می‌مانند. دوستداران طولانی را به جان می‌خرند تا بتوانند از نزدیک پرنده مورد علاقه خود را در زیستگاه‌اش مشاهده کنند. این کار با استفاده از دوربین‌هایی با لنز بسیار قوی صورت می‌گیرد تا تصاویر به یاد ماندنی از لحظه دیدن هر پرنده ضبط شود. طی سال‌های گذشته این فعالیت تبدیل به یک تفریح جالب شده است. گردشگران هنگام ضبط تصاویر خود به صدا و حرکات پرنده‌های نادر در طبیعت گوش می‌سپارند و تمام تلاش

تاریخچه پرنده‌نگری

نخستین بار در سال ۱۹۰۱ میلادی واژه «دیدن پرنده‌گان» توسط «ادموند سلوس» در کتابی با نام (Edmund Selous) به کار برده شد و سریعاً در دنیا گسترش پیدا کرد. در ابتدای دهه ۸۰ شمسی و با آغاز فعالیت اکوتوریسم و زیرشاخه‌های آن در ایران، معادل مشخصی برای واژه Birdwatching و Birdwatcher وجود نداشت و

هر شخص کلمه مورد علاقه خود را معادل‌سازی و استفاده می‌کرد. اما در نهایت، این نوع گردشگری، پرنده‌نگری نام گرفت.

فعال‌ترین فصول پرنده‌نگری

بهترین فصل‌های سال برای پرنده‌نگری، زمان کوچ بهاره و کوچ پاییزه پرنده‌گان است. در این فصول می‌توان بیشترین گونه‌های پرنده‌گان را دید. در بسیاری از کشورهای پیشرفته، افراد از سنن پایین پرنده‌نگری را می‌آموزند و تلاش می‌کنند تا آخر عمر بتوانند اکثر پرنده‌گان دنیا را ببینند و لذت ببرند. مرداب انزلی، جزیره قشم، دریاچه ارومیه و جزیره میانکاله از بهترین مکان‌های پرنده‌نگری در ایران به شمار می‌رود.

